

BUREAU VOOR DE STAATSSCHULD

Suriname Debt Management Office

Kwartaal schuldrapportage

2e kwartaal 2024

Ontwikkeling van de Staatsschuld

29 augustus 2024

Inleiding

Het Bureau voor de Staatsschuld is in 2013 gestart met de publicatie van het kwartaalverslag over de ontwikkeling van de Staatsschuld. Getracht wordt om 4 weken na de publicatie van de kwartaalstatistieken, dit verslag op de website van het Bureau te doen uitkomen. De schuld t.b.v. deze rapportage omvat de staatsschuld van de centrale overheid welke gevestigd is door de Minister van Financiën en Planning. Heeft u na het lezen van het verslag vragen, dan kunt u contact opnemen met het Bureau voor de Staatsschuld op het e-mailadres: info@sdmo.org of via telefoonnummer 552644 of 552645.

Samenvatting

- De staatsschuld neemt in het tweede kwartaal van 2024 af met 11 procent ten opzichte van het eerste kwartaal. Per eind juni 2024 bedroeg de staatsschuld USD 3,4 miljard, wat neerkomt op SRD 105,3 miljard. De afname is voornamelijk het gevolg van een 12 procent appreciatie van de wisselkoers ten opzichte van de USD. Daarnaast resulteerden de trekkingen minus de aflossingen in een afname van USD 19,3 miljoen, wat eveneens zorgde voor een verdere daling van de schuldportefeuille.
- Het verloop van de prijs en yield van de Eurobond op de internationale kapitaalmarkt vertoonde in het tweede kwartaal van 2024 stabiel verloop, met een prijs rond de 100 cent per dollar in augustus. Het VRI-instrument liet een geleidelijke stijging zien vanaf maart, vooral gestimuleerd door de verwachte finale investeringsbeslissing van TotalEnergies in het laatste kwartaal van 2024.
- In het tweede kwartaal bedroegen de totale trekkingen ongeveer USD 44,4 miljoen, veelal op buitenlandse schulden, met het Internationaal Monetair Fonds (IMF) als grootste bron. De binnenlandse trekkingen waren uitsluitend op infrastructurele werken van de overheid.
- De totale schuldenlast in deze periode bedroeg USD 99,8 miljoen, waarvan USD 49,4 miljoen bestemd was voor buitenlandse schulden en USD 50,47 miljoen voor binnenlandse schulden.
- In dit kwartaal zijn er drie nieuwe leningen afgesloten ter waarde van USD 65,1 miljoen bij de multilaterale IADB, CDF en IMF. Leningen waren aangegaan ten behoeve van het bijdragen aan de revitalisering van het Paramaribo werelderfgoed, het verbeteren van de elektriciteitsvoorziening in afgelegen dorpen via hybride systemen en voor begrotingssteun.
- Het Bureau voor de Staatsschuld heeft een tweede publicatie uitgegeven van de lange termijn schulden van 18 Staatsbedrijven. De totale van deze bedrijven bedroegen ca. USD 967 miljoen per ultimo juni 2024. Alleen in de niet-financiële sector was er sprake van achterstallige betalingen, ter hoogte van ca. USD 139 miljoen. Ten opzichte van ultimo 2021 is een afname te constateren van de binnenlandse schulden van deze bedrijven.

Dekking (coverage) van de schuld statistieken

De Staatsschuld die door het Bureau voor de Staatsschuld beheerd wordt heeft betrekking op de Centrale overheidsschuld, waarbij verstrekte garanties op schulden van derden tevens worden gemonitord. De statistieken worden thans alleen op kasbasis gepresenteerd. De achterstanden aan leveranciers voor geleverde goederen en diensten aan de overheid, ook genoemd “suppliers debt”, zijn vanaf juli 2023 meegenomen in de statistieken, waarbij begonnen is met de stand van ultimo december 2021.

De wettelijke schuld definitie van bruto staatsschuld is als volgt verwoord in de Wet op de Staatsschuld: “het totaal van uitstaande rechtsgeldig tot stand gekomen schuldverplichtingen ten laste van de Staat, daaronder begrepen de uitstaande lopende schuld alsmede achterstallige renten en kosten, zowel van die welke een delgingsverplichting van de Staat inhouden, als van die welke een afgeroepen waarborgverplichting van de Staat inhouden (artikel 1 lid i)”.

In het verleden, week de hoogte van de schuld uitgedrukt in SRD, af van de internationale schuld definitie (effectieve schuld). Dit kwam door artikel 3 lid 3: “Van geldbedragen luidende in vreemde munt aanduiding wordt de equivalente waarde in Surinaamse munt becijferd tegen de wisselkoersen volgens de notering van de Centrale Bank van Suriname op de laatste bankdag van het kalenderjaar waarop het nominaal bruto binnenlands product betrekking heeft”.

Het bbp-cijfer van het ABS voor het afgelopen jaar komt past in het derde kwartaal van het huidig jaar uit, waardoor de wisselkoersen voor omzetting van vreemde valuta schulden, veel kunnen afwijken van die waarop de schuld in het lopend jaar betrekking heeft.

Door aanpassing van artikel 3 lid 3, is thans bepaald dat de te hanteren wisselkoers bij het becijferen van vreemde valuta schulden in de Surinaamse munt, *de wisselkoers op de rapportagedatum van de schuld* gebruikt moet worden en niet op het jaareinde wisselkoers waarop het meest recente bbp-cijfer van het ABS-betrekking heeft. Hierdoor is de hoogte van de schuld in lijn gebracht met internationale standaarden en is de hoogte van de wettelijke schuld thans gelijk aan de effectieve schuld.

De statistieken worden opgemaakt door informatie die ontvangen is van de verschillende crediteuren, de Centrale bank van Suriname, het Ministerie van Financiën & Planning, het Ministerie van Openbare Werken, terwijl het bbp-cijfer van het Algemeen Bureau voor de Statistiek (ABS) en het Internationale Monetaire Fonds (IMF) worden gebruikt om de schuld bbp-ratio en de afwijking daarvan met het obligo plafond vast te stellen en de druk van de huidige schuld op de economie aan te geven.

In artikel 3 is het obligo plafond (schuldplafond) gebaseerd op de schuld-bbp-ratio, waarbij het plafond voor de totale schuld gesteld is op 60 procent. Deze ratio moet berekend worden op basis van het laatste uitgegeven bbp-cijfer van ABS. In artikel 28 lid 2 van de aangepaste Wet op de Staatsschuld van 16 maart 2023 is aangegeven dat de overheid 13 jaar heeft om de ratio terug te brengen op 60 procent. Om de druk van de huidige schuld op de totale economie in te schatten wordt de effectieve schuld uitgedrukt in de geschatte bbp-cijfers van het jaar waarop de schuld betrekking heeft.

Stand van de schuld en schuld-bbp-ratio's per ultimo juni 2024

Per ultimo juni 2024 bedroeg de effectieve staatsschuld USD 3,4 miljard (tabel 1 en figuur 1) en in lokale munteenheid uitgedrukt SRD 105,3 miljard (figuur1). De in SRD termen toont een duidelijke afname van de schuld. Tabel 1 toont aan dat de totale schuld, uitgedrukt in SRD, aan het einde van juni 2024 met ongeveer 11 procent is afgenomen ten opzichte van maart 2024. Deze daling kan worden toegeschreven aan het volgende:

- ❖ In het tweede kwartaal van 2024 was het saldo trekkingen minus aflossingen op de totale schuld een afname van USD 19,3 miljoen (ca. SRD 654,1 miljoen).
- ❖ In deze periode was er sprake van een appreciatie van 12 procent van de Surinaamse dollar ten opzichte van de Amerikaanse dollar. Deze waardeinstijging heeft bijgedragen aan de vermindering van de schuld, omdat ca. 85 procent van de schulden in vreemde valuta zijn aangegaan.

Tabel 1. Centrale Wettelijke overheidsschuld & schuld/bbp ratio's op kasbasis				
Nationale schuld definitie	2023-III	2023-IV	2024-I	2024-II
Buitenlandse schuld in miljard SRD	98,040	96,874	92,729	81,883
Binnenlandse schuld in miljard SRD	28,295	28,570	25,805	23,377
Totale schuld in miljard SRD	126,335	125,444	118,533	105,260
Staatsschuld in miljard USD	3,279	3,372	3,362	3,399
Buitenlandse schuld-bbp ratio	109.5	108.2	103.6	91.5
Binnenlandse schuld-bbp ratio	31.6	31.9	28.8	26.1
Totale wettelijke schuld-BBP ratio	141.156	140.161	132.440	117.609
Totale schuld-bbp ratio o.b.v. geschatte bbp van het resp. jaar	91.3	90.7	70.6	62.7
Memorandum items				
Wisselkoers SRD/USD eind 2022	38.5	37.2	35.3	31.0
Wisselkoers SRD/USD (e.o.p)	38.5	37.2	35.3	31.0
BBP 2022 in miljard SRD-ABS data	89,5	89,5	89,5	89,5
BBP 2024 in miljard SRD- IMF schatting	138.3	138.3	167.9	167.9

Bron: Bureau voor de Staatsschuld, CBvS, ABS, IMF e.o.p.= end of period bbp in lopende marktprijzen

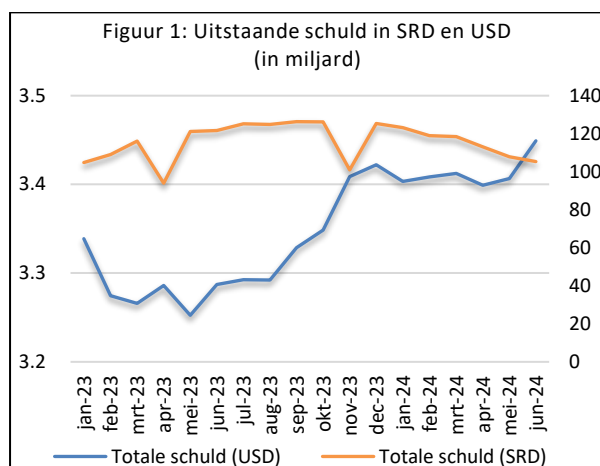
De buitenlandse schuld bedroeg in juni 2024 USD 2,6 miljard, een lichte toename van 0,52 procent t.o.v. eind maart 2024. Dit komt onder andere door meer trekkingen dan aflossingen. Daarentegen was de binnenlandse schuld vastgesteld op USD 754 miljoen (SRD 23,4 miljard). De zogenoemde “suppliers debt”, die deel uitmaakt van de binnenlandse schuld en betrekking heeft op niet-betaalde facturen voor geleverde goederen en diensten aan de overheid, bedroeg in juni 2024 SRD 7,3 miljard (figuur 2).

De “suppliers debt” is in het eerste kwartaal van 2024 met 1 procent afgenomen t.o.v. het eerste kwartaal 2024, wat neerkomt op een vermindering van SRD 61 miljoen. Deze vermindering heeft ook bijgedragen aan de gehele schuldvermindering (figuur 2).

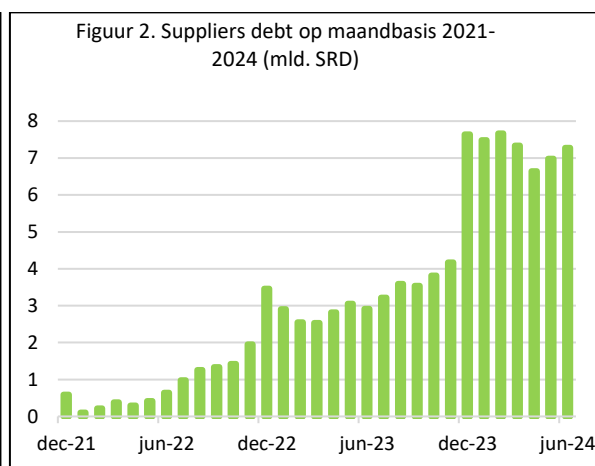
In figuur 3 blijkt dat het merendeel van de totale schuld in juni 2024 uit schulden in vreemde valuta bestaat (85 procent), voornamelijk in USD. De grootste schuld in USD is aangegaan bij de Inter-Amerikaanse Ontwikkelingsbank (IADB) en buitenlandse obligatiehouders, evenals

voor infrastructurele projecten voor het binnenland. De op een na grootste vreemde valuta schuld betreft leningen van China in CNY.

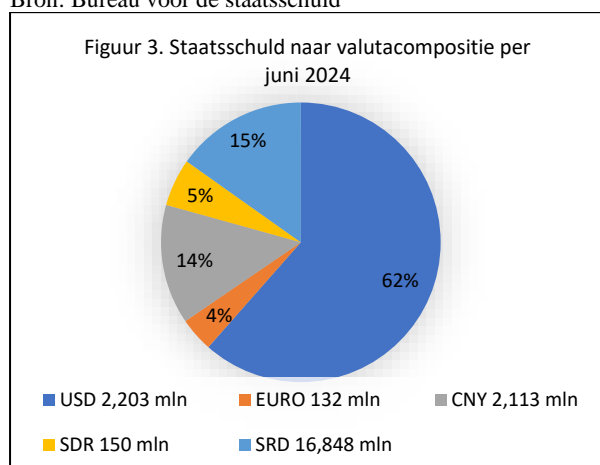
In juni 2024 voltooide de Raad van Bestuur van het Internationaal Monetair Fonds (IMF) de zesde herziening van het Extended Fund Facility (EFF)-programma voor Suriname. Dit maakte een onmiddellijke opname mogelijk ter waarde van SDR 46,7 miljoen (ongeveer USD 61,5 miljoen), waarvan SDR 19,1 miljoen of ongeveer USD 25,2 miljoen bestemd is voor begrotingssteun.

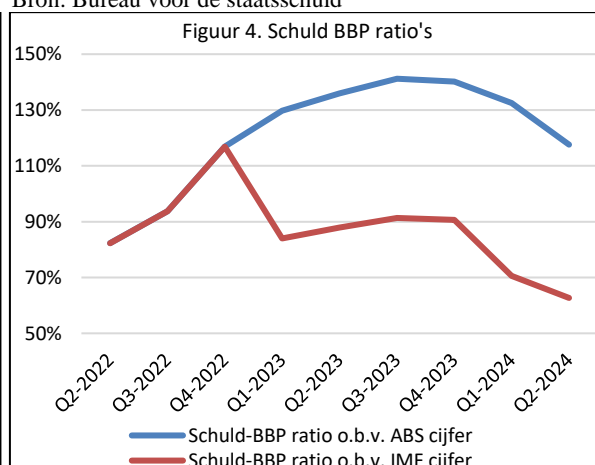
Bron: Bureau voor de staatsschuld

Bron: Bureau voor de staatsschuld

Bron: Bureau voor de staatsschuld

Bron: Bureau voor de staatsschuld

De staatsschuld-bbp-ratio is een indicator die het schuldenplafond (obligoplaafond) aangeeft. Het wettelijke schuldenplafond is vastgesteld op 60 procent van het bruto binnenlands product (bbp), met een verdeling van 35 procent voor de buitenlandse schuld en 25 procent voor de binnenlandse schuld. Sinds 2016 is dit plafond echter overschreden, wat heeft geleid tot meerdere wetwijzigingen om deze overschrijding te accommoderen. Volgens de laatste aanpassing van de Wet op de Staatsschuld op 16 maart 2023 heeft de overheid tot 2035 om de bbp-ratio terug te brengen naar 60 procent.

Volgens de Wet op de Staatsschuld moet het plafond voor obligaties worden berekend op basis van het meest recente bbp-cijfer gepresenteerd door het ABS. Deze berekening is gebaseerd op het ABS-bbp-cijfer voor 2022, dat SRD 89,5 miljard bedroeg, wat resulteerde in een ratio van 117,7 procent per ultimo juni 2024. Omdat de schuld aan het afnemen is, is deze ratio ten opzichte van het eerste kwartaal van 2024 afgenomen met 24 procentpunten.

Om een nauwkeuriger beeld te hebben van de druk van de staatsschuld op de totale economie in 2024 wordt ook de schuld-bbp-ratio gebaseerd op het bbp-schatting van het huidig jaar. De bbp-schatting voor 2024 gebaseerd op IMF-data is ca. SRD 167,9 miljard. De ratio voor juni 2024 komt neer op ongeveer 62,7 procent. Hiervan bedroeg de binnenlandse schuldratio 13,9 procent en de buitenlandse schuldratio 48,8 procent.

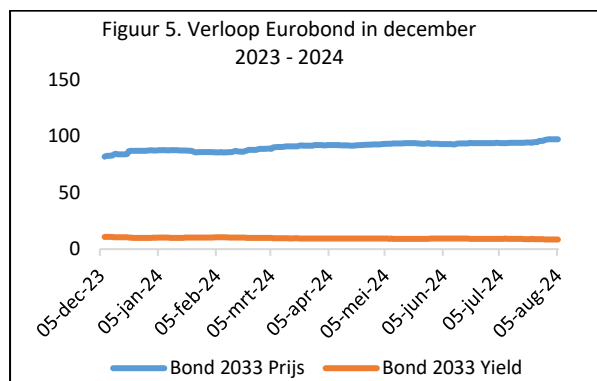
Dit impliceert dat de schuld-bbp-ratio in juni 2024 met ongeveer 31 procentpunten is gedaald ten opzichte van eind 2023 en met 7 procentpunten ten opzichte van het eerste kwartaal van 2024. Het obligoplafond op basis van deze berekening, is hierdoor dichtbij de vereiste 60 procent gekomen (figuur 4).

Deze daling ten opzichte van eind 2023 is te danken aan een afname van de schuld met 16 procent en een stijging van het (geschatte) bbp met ca. 88 procent. Echter, er moeten nog bepaalde beleidsbeslissingen worden uitgevoerd, zoals de herkapitalisatie van de Centrale Bank van Suriname (CBvS), die de schuld wederom omhoog zullen drijven.

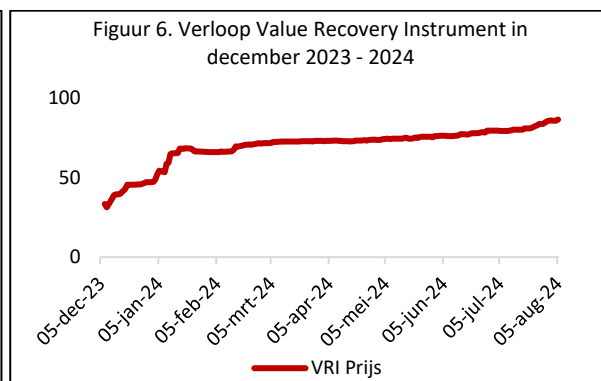
De herschikte Eurobond en het VRI-instrument

In figuur 5 wordt de ontwikkeling van de Eurobond weergegeven van december 2023 tot en met 5 augustus 2024. De Eurobond heeft een looptijd tot 2033, waarbij de blauwe lijn de prijs en de oranje lijn het rendement vertegenwoordigt.

De Eurobond heeft in het tweede kwartaal van 2024 een relatief stabiele prijs laten zien, met slechts geringe schommelingen. Per begin augustus wordt de bond verhandeld tegen een koers van dichtbij de 100 cent per dollar, wat een toenemend vertrouwen in de bond suggereert.

Bron: Bloomberg met bewerking SDMO

Bron: Bloomberg met bewerking SDMO

Figuur 6 vertoont de prijsontwikkeling van een Value Recovery Instrument (VRI) over een periode van ongeveer negen maanden, van december 2023 tot augustus 2024. Vanaf maart tot augustus is er een geleidelijke, maar aanhoudende stijging van de prijs te zien.

De stijgende prijs suggereert een groeiend vertrouwen van investeerders in het VRI, dit komt voornamelijk door de verwachte finale investeringsbeslissing (FID) van TotalEnergies eind 2024. De VRI is op dit moment geen schuldinstrument. Het wordt pas schuld als de productie van olie uit Blok 58 plaats vindt en royalties opbrengsten hieruit voortvloeien voor de overheid.

Om de uitbetaling van de VRI uit toekomstige offshore olieopbrengsten uit Blok 58 te faciliteren en te garanderen, moet de **Wet op het Spaar- en Stabilisatiefonds Suriname** uiterlijk eind 2024 worden aangepast. Gebeurt dit niet, dan zal de overheid aan de Euro bondholders additionele kosten moeten betalen.

De doorgevoerde amendementen in de Wet op Spaar- en Stabilisatiefonds (SSFS) en de Comptabiliteitswet (CW) zijn reeds bediscussieerd op het Ministerie van Financiën en

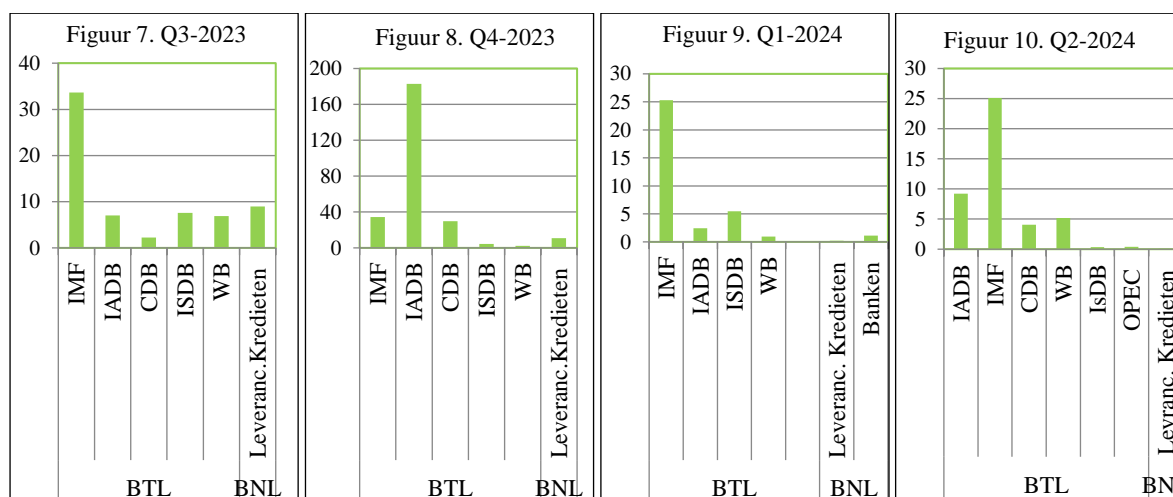
Planning (MoFP). Daarna zijn is de concept documentatie ter beoordeling en discussie aangeboden aan de Raad van Ministers (RvM). Op 14 augustus 2024, zijn de Raadsvoorstellen goedgekeurd door de Raad van Ministers en zijn die doorgezonden naar de Staatsraad voor goedkeuring. Vervolgens zal na goedkeuring en advies van de Staatsraad, de documentatie worden verzonden naar De Nationale Assemblée (DNA).

Het ligt in de lijn der verwachting dat de afhandeling nam deze aanpassing van deze wet volledig gefinaliseerd zal zijn, voor eind van het jaar.

Trekkingen en betalingen

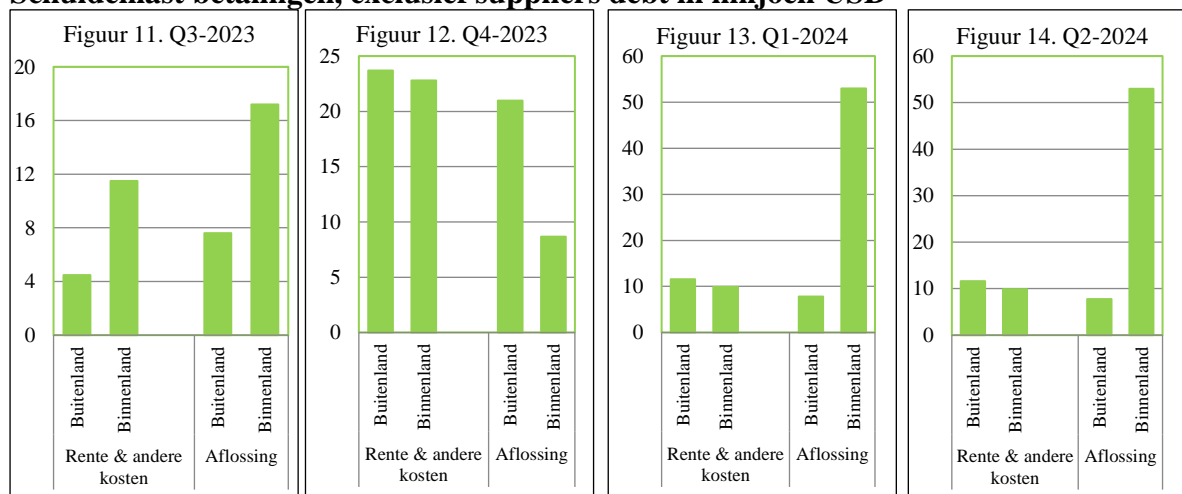
In het tweede kwartaal van 2024 waren de totale trekkingen ca. USD 44,4 miljoen. Van de totale trekkingen kwam 99 procent van het buitenland, waarvan de Internationale Monetaire Fonds met een bedrag van USD 25,1 miljoen de grootste bron was (figuur 10). In het tweede kwartaal is er 26 procent meer getrokken ten opzichte van het eerste kwartaal. Deze toename is het gevolg van de goedkeuring van de zesde evaluatie van het IMF EFF-programma waarbij er een bedrag van USD 25,1 miljoen is getrokken. De trekkingen hebben ook betrekking op projectleningen.

Trekkingen in miljoen USD

Bron: Bureau voor de Staatsschuld BTL = buitenlandse schuld BNL= binnenlandse schuld

Schuldenlast betalingen, exclusief suppliers debt in miljoen USD

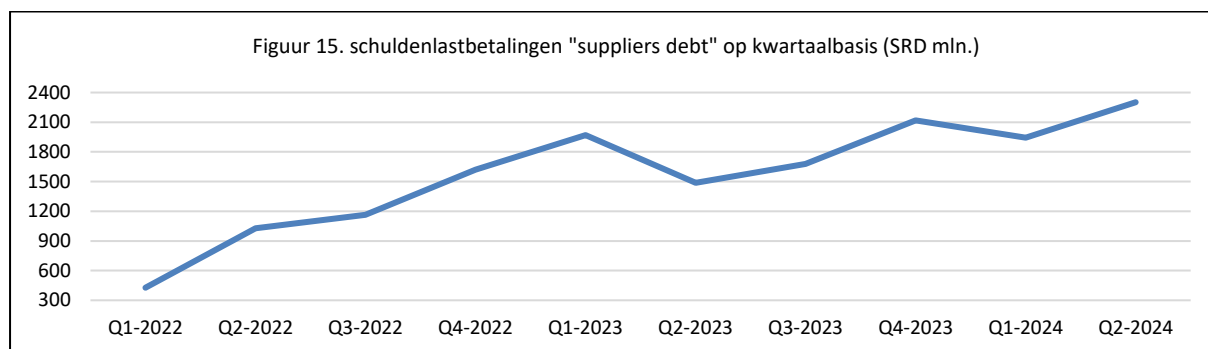
Bron: Bureau voor de Staatsschuld

De binnenlandse trekkingen bedroegen totaal ca. USD 70 duizend. De trekkingen waren op de infrastructurele werken van de overheid.

In het tweede kwartaal van 2024 bedroeg de totale schuldenlast betalingen ca. USD 99,8 miljoen; USD 49,35 miljoen daarvan waren betalingen op buitenlandse schulden en USD 50,47 miljoen op binnenlandse schulden. De schuldenlast betalingen zijn in het tweede kwartaal met 14 procent toegenomen ten opzichte van het eerste kwartaal 2024. Dit kwam door betalingen op schatkistbiljetten, infrastructurele werken en banken.

De schuldenlast betalingen op de binnenlandse schuld waren in dit kwartaal aan de infrastructurele werken (aannemers). De schuldenlast betalingen op de buitenlandse schuld waren in dit kwartaal aan de buitenlandse crediteuren met name IADB, IsDB, CDB en OPEC.

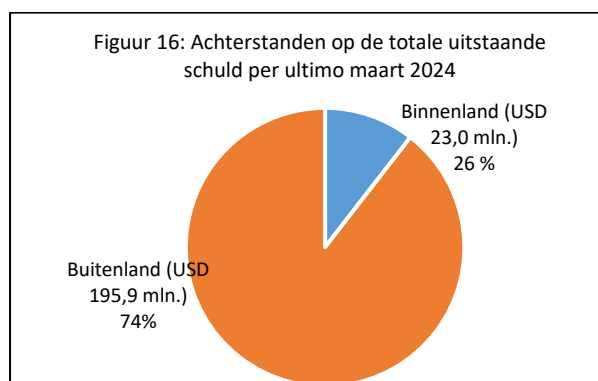
Ook het inlopen van nog te betalen reçu's (suppliers debt), waren hoger in het tweede kwartaal van 2024 ten opzichte van het eerste kwartaal van 2024 (figuur 15). Er is voor ca. SRD 2,3 miljard aan suppliers debt in deze periode betaald. In de maand juni is aan suppliers debt ca. SRD 31 miljoen betaald.

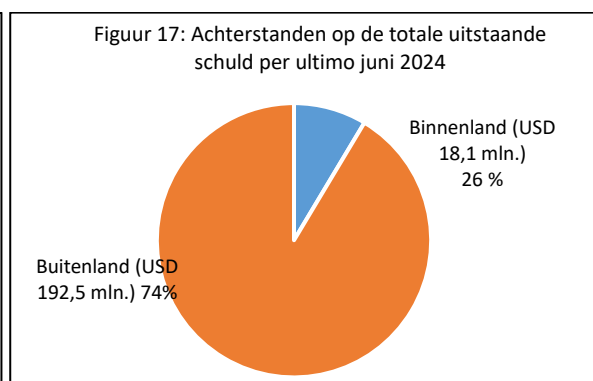
Bron: Bureau voor de Staatsschuld

Achterstallige betalingen

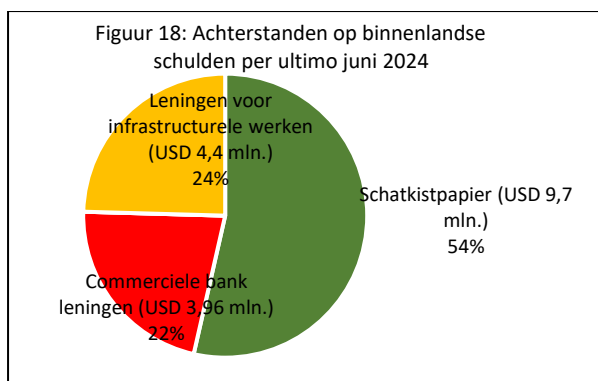
Per ultimo juni 2024, bedroegen de totale achterstallige betalingen USD 210,6 miljoen, waarvan USD 192,5 miljoen op buitenlandse schuld en ca. 18,1 miljoen op binnenlandse schuld (figuur 17). Ten opzichte van ultimo maart 2024 zijn de achterstallige betalingen met respectievelijk 4 procent afgenomen vanwege het inlopen voornamelijk op de binnenlandse achterstanden (figuur 16).

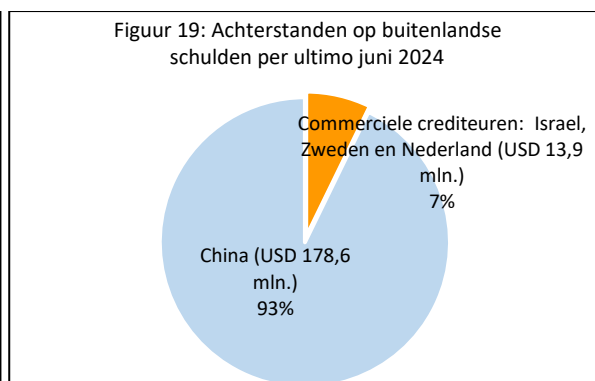
Bron: Bureau voor de staatsschuld

Bron: Bureau voor de staatsschuld

Bron: Bureau voor de staatsschuld

Bron: Bureau voor de staatsschuld

In het tweede kwartaal van 2024 waren de binnenlandse achterstallige betalingen opgelopen tot SRD 1,2 miljard. In mei 2024 werd geprobeerd om de achterstallige betalingen te reduceren, wat resulteerde in een daling van 67 procent. De keuze voor mei was te danken aan het feit dat er voldoende middelen beschikbaar waren gesteld om de achterstanden te verminderen.

Desondanks ontstonden er liquiditeitsproblemen, waardoor de binnenlandse schuld nauwelijks werd afgelost. Dit leidde tot een stijging van de binnenlandse achterstallige betalingen met 45 procent (SRD 172 miljoen) in juni ten opzichte van mei.

In juni 2024 zijn de grootste binnenlandse achterstanden te vinden bij schatkistpapier (figuur 18). Deze achterstanden hebben uitsluitend betrekking op de verplichtingen van de private sector. Daarnaast zijn de op één na grootste achterstanden gerelateerd aan infrastructurele werken. De achterstanden worden beschouwd als technische achterstanden die binnen de binnenlandse schuld zijn geclassificeerd als een achterstand van één maand. Deze achterstanden zijn echter in juli 2024 afgewikkeld.

In december 2023 werd een Memorandum of Understanding (MOU) ondertekend door het Bureau voor de Staatsschuld, het Ministerie van Financiën en Planning, en de Centrale Bank van Suriname om tijdige betalingen van schuldverplichtingen aan buitenlandse crediteuren te waarborgen. Sinds de opzet van dit systeem zijn er geen nieuwe achterstanden op externe schulden ontstaan, waardoor de achterstanden in de buitenlandse schuld slechts betrekking hebben op schulden die nog niet herschikt zijn.

De grootste achterstanden zijn momenteel te vinden bij China met een totaal van USD 187,6 miljoen. De afwikkeling van de schuldverschikking met deze crediteur is nog niet gefinaliseerd. Daarnaast is 7 procent van de achterstanden, ofwel USD 13,9 miljoen, toe te schrijven aan commerciële crediteuren.

Nieuwe schulden die zijn aangegaan

In het tweede kwartaal van 2024 zijn een drietal nieuwe leningen aangegaan die in tabel 3 zijn weergegeven ter waarde van totaal USD 65,14 miljoen.

Tabel 3. Nieuwe leningen in het tweede kwartaal van 2024					
Crediteur	Datum ovk.	Bedrag	Doel	Interest	Looptijd
CDF – Rural Electrification Program	18/04/2024	USD 10,01 miljoen	Ontwikkeling van zonne-energie microgrids in het Cajana-en het Galibi Cluster	3 procent	12 jaren grace 2 jaren

IADB – Paramaribo Urban Rehabilitation Program II	17/06/2024	USD 30 miljoen	Herstellen van cultureel erfgoed en hun stedelijke omgeving	SOFR based	25 jaren
IMF – Promissory note	25/06/2024	SDR 19,1 miljoen	Stimuleren van de economie- en begrotingssteun	SDR - interest rate + marge	10 jaren

Bron: Bureau voor de Staatsschuld

Op 18 april werd een leningsovereenkomst getekend van USD 10,01 miljoen met het Caricom Development Fund (CDF). Deze financiering wordt ingezet voor het verbeteren van de elektriciteitsvoorziening in afgelegen dorpen via hybride systemen. Dit initiatief zal betrouwbare en milieuvriendelijke energieopwekking mogelijk maken, ten goede aan de dorpen in de Cajana- en Galibi-clusters, wat de levensstandaard verhoogt en nieuwe kansen biedt voor economische groei en sociale ontwikkeling.

Op 17 juni heeft de Surinaamse overheid een leningsovereenkomst getekend met de Inter-American Development Bank (IaDB) ter waarde van USD 30 miljoen met als doel het bijdragen aan de revitalisering van het Paramaribo Werelderfgoed. De doelstellingen zijn het herstellen van de waarde van cultureel erfgoed en hun stedelijke omgeving en het versterken van het Paramaribo Werelderfgoed-bestuur voor het duurzame beheer ervan.

Ook is Suriname met succes door de zesde beoordeling gekomen van het IMF, die onder het EFF-programma werd uitgevoerd. Hierdoor komt de tranche van SDR 46,7 miljoen beschikbaar, waarvan SDR 19,1 miljoen (USD 25,13 miljoen) bestemd is voor begrotingssteun.

Herstructurering van schulden

Op 27 mei 2024 vond er een herschikking plaats van de schulden met Republic Bank. Dit betrof drie kredietfaciliteiten met een totaalbedrag van respectievelijk SRD 75 miljoen, EUR 3,5 miljoen, en USD 10 miljoen. Deze leningen werden oorspronkelijk afgesloten op 6 juli 2020, 26 augustus 2016, en 7 december 2017, met bedragen van SRD 75 miljoen, EUR 4,8 miljoen en USD 10 miljoen.

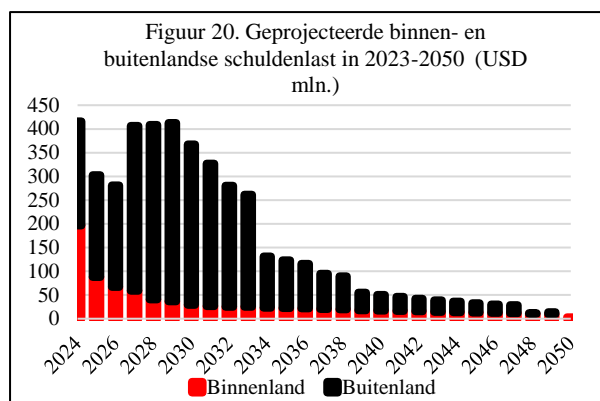
De leningen werden aangegaan om overheidsuitgaven en subsidies te ondersteunen met als doel sociale stabiliteit te behouden. De oorspronkelijke rentevoeten en financiële voorwaarden op de lening waren als volgt:

1. SRD-lening: Rentevoet van 8,5 procent met een looptijd van 18 maanden;
2. EUR-lening: Rentevoet van 10 procent met een looptijd van 11 jaar;
3. USD-lening: Rentevoet van 6 procent met een looptijd van 7 jaar.

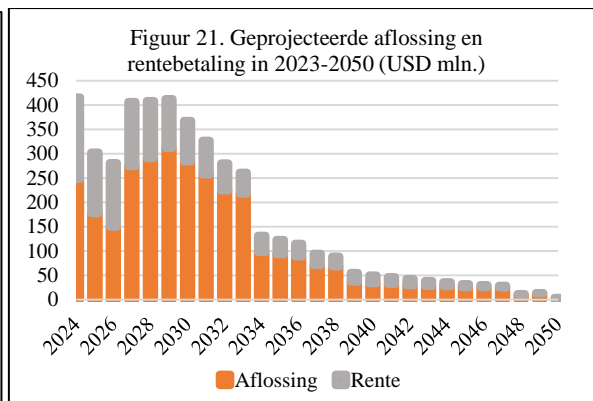
De betalingsperiodes van deze schulden zijn verlengd met respectievelijk 10 jaren voor de SRD-lening, 8 jaren voor de EUR-lening, en 10 jaren voor de USD-lening. De rentevoeten voor de schulden in valuta (EUR en USD) zijn aangepast naar 8 procent per jaar, terwijl de rentevoet op de SRD-schuld onveranderd is gebleven op 8,5 procent per jaar.

Staatsschuld en schuldenlast projecties 2024 -2050

Onderstaande figuren geven de projecties voor schuldenlastbetalingen en de uitstaande schuld voor de periode 2024-2050 weer. Dit zijn de meest recente projecties, waarbij de voorstellen van de nog af te ronden schuldherschikkingen zijn meegenomen.

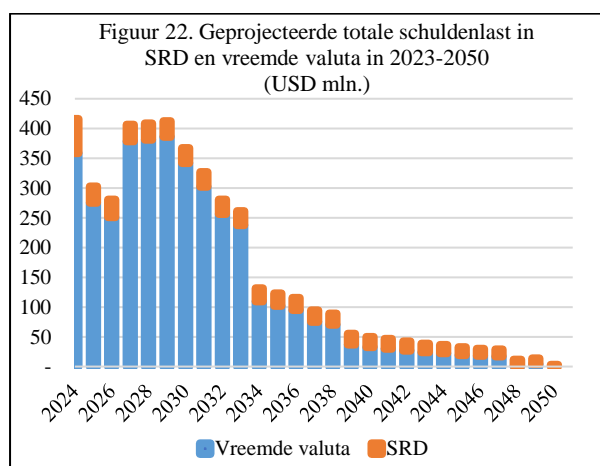
Bron: Bureau voor de staatsschuld

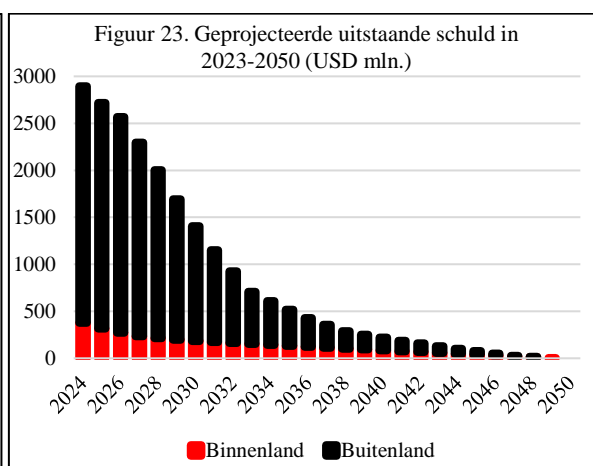
Bron: Bureau voor de staatsschuld

Figuur 20, 21 en 22 geven aan dat de schuldenlast betalingen voor dit vrij hoog te noemen is en ca. USD 415 miljoen bedraagt.

Het wisselkoerseffect op de schuldportefeuille komt tot uiting in figuur 22, waarbij een appreciatie van de SRD t.o.v. vreemde valuta gunstig is bij het afwickelen van de schuldenlast uitgedrukt in vreemde munteenheid.

Bron: Bureau voor de staatsschuld

Bron: Bureau voor de staatsschuld

Lange termijnschulden van Staatsbedrijven, Parastatalen en overheidsinstellingen

Een belangrijke aanpassing van de wet op de Staatsschuld is de toekenning van een extra taak aan het Bureau voor de Staatsschuld. Het bureau is nu verantwoordelijk voor het rapporteren van de schulden van staatsbedrijven, parastatalen en overheidsinstanties. Deze wijziging is bedoeld om de schulden van staatsbedrijven te monitoren en zo het fiscale risico voor de overheid te minimaliseren en tijdig aan te pakken. In de periode van 24 mei tot en met 6 juni ontving het bureau technische assistentie van CARTAC om deze taak te realiseren.

Tabel 2 Lange termijnschulden van Staatsbedrijven in 2021-juni 2024 op kasbasis

Datum	<u>31 december 2021</u>		<u>31 december 2022</u>		<u>30 juni 2023</u>	
Omschrijving	Stand schuld	waarvan achterstand	Stand schuld	waarvan achterstand	Stand schuld	waarvan achterstand
Totale schuld in mln. SRD	38.856	2.616	60.988	4.003	36.364	5.242
Binnenland	27.496	1.614	46.154	2.472	22.292	3.394
Financiële sector	18.959	0	33.041	0	7.052	0
Waarvan de Centrale bank	2.921	0	3.549	0	2.851	0
Niet financiële sector	8.537	1.614	13.113	2.472	15.240	3.394
Waarvan N.V. Staatsolie	4.070	0	6.087	0	7.183	0
Buitenland	11.360	1.002	14.834	1.532	14.072	1.848
Financiële sector	0	0	1.053	0	1.935	0
Waarvan de Centrale bank	0	0	1.053	0	1.935	0
Niet Financiële sector	11.360	1.002	13.781	1.532	12.137	1.848
Waarvan N.V. Staatsolie	9.657	0	11.373	0	9.597	0
<u>Totale schuld in mln. USD</u>	1,825	123	1,915	126	967	139
Binnenland	1,291	76	1,449	78	593	90
Financiële sector	890	0	1.037	0	188	0
Waarvan de Centrale bank	137	0	111	0	102	0
Niet financiële sector	401	76	412	78	405	90
Waarvan N.V. Staatsolie	191	0	191	0	191	0
Buitenland	533	47	466	48	374	49
Financiële sector	0	0	33	0	51	0
Waarvan de Centrale bank	0	0	33	0	51	0
Niet financiële sector	533	47	433	48	323	49
Waarvan N.V. Staatsolie	453	0	357	0	255	0
<u>Totale schuld naar valuta soort:</u>						
SRD	1.191	82	1.408	93	1.550	102
USD	1.365	106	1.295	118	816	124
EUR	356	11	511	12	54	12
Memorandum item						
Wisselkoers USD/SRD eop	21,296		31,853		37,587	
Wisselkoers EUR/SRD eop	24,146		33,890		40,914	

Bron: Bureau voor de staatsschuld, CBvS eop = end of period

Onder publieke sector instellingen vallen alle ingezeten institutionele instellingen die direct of indirect door de overheid of overheidsbedrijven worden gecontroleerd. Controle betekent hier het vermogen om het algemene bedrijfsbeleid te bepalen of bestuurders te benoemen, via speciale wetgeving, decreet of regelgeving. Het is niet vereist dat de overheid expliciet

aandeelhouder is van dergelijke instellingen. Algemeen bedrijfsbeleid verwijst naar het belangrijkste financiële en operationele beleid met betrekking tot de strategische doelstellingen van de onderneming als marktproducent.

Het Ministerie van Financiën & Planning heeft een lijst van ongeveer 120 staatsbedrijven opgesteld, die door het Bureau zijn gescreend volgens de gehanteerde definitie. Het doel is om geleidelijk alle relevante staatsbedrijven met schulden in kaart te brengen en te monitoren. Tot nu toe zijn de lange termijnschulden van 23 staatsbedrijven voor de jaren 2021-juni 2023 in kaart gebracht, waarbij 5 bedrijven hebben aangegeven geen lange termijnschulden te hebben. Lange termijnschulden zijn schulden met een looptijd langer dan 1 jaar. De betrokken instanties waarvan data verzameld is, zijn:

Financiële Sector:

- Centrale Bank van Suriname,
- Surinaamse Postspaarbank,
- Stichting Volkscredietbank.

Niet-Financiële Sector:

- N.V. Staatsolie Maatschappij Suriname
- N.V. Energie Bedrijven Suriname
- Surinaamse Waterleiding Maatschappij
- N.V. Havenbeheer Suriname
- Surinaamse Luchtvaart Maatschappij
- Staatsziekenfonds Suriname
- Food & Agriculture Industries N.V.
- Telecommunicatiebedrijf Suriname
- Surinaamse Bosbeheer en Bostoezicht
- Canawaima Management Company N.V.
- Surinaamse Amerikaanse Industriemaatschappij
- Luchthavenbeheer N.V.
- Centrale voor Vissershavens in Suriname
- Bedrijf Geneesmiddelen Voorzieningen Suriname
- Maritieme Autoriteit Suriname

Staatsbedrijven die geen lange termijnschulden hebben:

- Pensioenfonds
- Regionale Gezondheidsdienst
- Stg. L. Mungra Streekziekenhuis Nickerie
- De Melkcentrale N.V.
- Stichting s' Lands Hospitaal

Schulden van *financiële instellingen* en wel van de algemene staatsbanken betreffen interbancaire leningen, termijndeposito's en spaarmiddelen van het publiek.

Schulden van de Centrale Bank van Suriname omvatten de ringfenced kasreserve en IMF-tranche uit hoofde van betalingsbalanssteun uit het IMF-EFF programma.

Ultimo 30 december 2021 bedroegen de uitstaande lange termijnschulden van de 18 staatsbedrijven waarvan de data verzameld is, SRD 38,9 miljard (USD 1,8 miljard), waarvan SRD 2,6 miljard (USD 123 miljoen) achterstallige betalingen waren. Deze achterstallige betalingen hadden slechts betrekking op staatsbedrijven binnen de niet-financiële sector.

In 2022 is er sprake van een stijging van de lange termijnschulden van de bedrijven, terwijl er in juni 2023 wederom een daling te constateren is. De lange termijnschulden per ultimo juni 2024 bedroegen USD 967 miljoen (SRD 36,3 miljard); dit is circa de helft van de schulden aan het eind van 2021.

Een daling van de schulden in de periode juni 2024 ten opzichte van december 2021 is slechts te constateren bij de binnenlandse schulden van deze staatsbedrijven en wel bij de financiële sector. De totale afname van de binnenlandse schulden uitgedrukt in SRD en USD in deze periode was respectievelijk 19 procent en 54 procent. De enorme afname van de schulden in USD is ook het gevolg van de significante depreciatie van de SRD in deze periode.

Instellingen met schulden bij de staat zijn onder andere N.V. Energie Bedrijven Suriname (EBS), Surinaamse Luchtvaartmaatschappij (SLM), Food and Agriculture Industries N.V. (FAI N.V.), de Surinaamse Waterleiding Maatschappij (SWM), en Canawaima.

BIJLAGE: ENKELE SCHULD INDICATOREN EN STATISTIEKEN

Tabel 1. Structuur van de Centrale Overheidsschuld

In procent	2023-3	2023-4	2024-1	2024-2
Buitenlandse schuld	78%	77%	78%	78%
Binnenlandse schuld	22%	23%	22%	22%
Korte termijn	18%	7%	7%	6%
Lange termijn	82%	93%	93%	94%
Vaste rentevoet	55%	49%	48%	48%
Variabele rentevoet	45%	51%	52%	52%
Locale munt	13%	14%	14%	16%
Buitenlandse munt	87%	86%	86%	84%
Buitenlandse lening	51%	57%	58%	58%
Buitenlandse creditlines	0%	0%	0%	0%
Buitenlandse kapitaalmarkt instrumenten	26%	20%	20%	20%
Binnenlandse overtrekkingen/voorschotten bij CBvS	2%	0%	0%	0%
Binnenlandse lange termijnschuld bij de CBvS	7%	7%	8%	9%
Binnenlandse leningen bij de Commerciële Banken	3%	2%	2%	2%
Binnenlandse schatkistpapier	3%	2%	2%	1%
Binnenlandse leverancierskrediet	3%	3%	3%	3%
Binnenlandse suppliers debt	3%	6%	6%	7%
Multilaterale buitenlandse crediteuren	30%	36%	37%	38%
Bilaterale buitenlandse crediteuren	17%	16%	16%	16%
Commerciële buitenlandse crediteuren	31%	24%	25%	24%
CBvS	9%	7%	8%	9%
Binnenlandse algemene banken	5%	3%	3%	2%
Niet-bankaire binnenlandse particuliere sector	9%	12%	11%	11%

Bron: Bureau voor de Staatsschuld

Tabel 2. Schuld/BBP ratio's van geselecteerde landen in het Caribisch gebied

	<u>2020</u>	<u>2021</u>	<u>2022</u>	<u>2023</u>	<u>2024-schat.</u>
Bahamas	75,0	103,3	90,7	86,6	85,2
Barbados	147,0	135,4	117,9	110,4	103,0
Guyana	51,1	42,9	22,8	20,9	18,8
Jamaica	108,1	92,3	86,2	79,7	76,8
Suriname	120,9	111,7	116,9	90,7	62,7
Trinidad & Tobago	59,3	60,6	54,7	54,4	56,1

Bron: IMF

Tabel 3. Staatsschuld naar valutasoort in miljoen eenheden								
2023					Juni 2024			
	Binnenland	Buitenland	Totaal	In %	Binnenland	Buitenland	Totaal	In %
USD	269,7	2.003,46	84.562,5	65%	195,0	2.008,7	68.241,9	62%
Euro	19,9	119,98	5.652,0	4%	14,7	117,4	4.400,0	4%
CNY	0,0	2.093,64	14.956,2	12%	0,0	2.113,3	15.355,9	14%
SDR	0,0	130,70	6.523,3	5%	0,0	149,8	6.103,8	6%
SRD	17.730,3	0,00	17.730,3	14%	16.848,0	0,0	16.848,0	15%

Bron: Bureau voor de Staatsschuld

Tabel 4. Totale uitstaande Buitenlandse schuld inclusief achterstanden naar crediteur op kasbasis in miljoen USD								
Crediteur	2023-III		2023-IV		2024-I		2024-II	
	Totale Schuld	waarvan achterstand	Totale Schuld	waarvan achterstand	Totale Schuld	waarvan achterstand	Totale Schuld	waarvan achterstand
Multilaterale Crediteuren:	994,3	1,1	1.229,7	0,0	1.254,7	0,0	1.277,1	0,0
EIB	0,7	0,0	0,5	0,0	0,5	0,0	0,4	0,0
IADB	681,6	1,1	847,1	0,0	845,9	0,0	838,9	0,0
ISDB	37,2	0,0	41,3	0,0	46,4	0,0	46,4	0,0
CDB	88,6	0,0	115,9	0,0	113,5	0,0	114,2	0,0
OPEC	30,8	0,0	30,1	0,0	29,8	0,0	29,5	0,0
World Bank	17,2	0,0	19,3	0,0	20,3	0,0	25,4	0,0
IMF	138,2	0,0	175,4	0,0	198,3	0,0	222,2	0,0
Bilaterale Crediteuren:	541,4	123,6	549,3	125,3	551,5	149,3	541,2	140,5
France	30,6	0,0	31,8	0,0	31,2	0,0	30,9	0,0
China	476,2	123,6	482,7	125,1	485,7	149,3	475,7	140,5
India	34,5	0,0	34,8	0,2	34,5	0,0	34,5	0,0
Commerciële Crediteuren:	1.008,8	339,9	825,2	65,7	824,3	46,6	826,0	52,0
Kapitaalmarkt instrument uitgegeven via Oppenheimer	850,7	280,9	659,9	0,0	663,5	0,0	663,5	0,0
ING Bank N.V.	10,8	0,0	11,2	0,0	11,0	0,0	10,9	0,0
Israël Discount Bank	19,3	8,2	20,1	8,7	19,8	9,2	19,6	9,3
Banca Monte dei Paschi di Siena	31,6	0,1	32,8	0,0	32,1	0,0	31,8	0,0
ABN-AMRO Bank N.V.	20,0	20,0	20,9	20,9	17,3	0,0	17,1	0,0
Credit Suisse	11,8	3,2	12,3	3,3	12,1	4,6	12,0	4,6
China Industrial and Commercial Bank	62,9	27,6	65,5	32,8	65,5	32,8	68,0	38,1
KBC bank	1,7	0,0	2,6	0,0	3,1	0,0	3,1	0,0
Totale uitstaande schuld	2.544,4	464,7	2.604,1	191,0	2.630,4	195,9	2.644,2	192,5

Bron: Bureau voor de Staatsschuld

Tabel 5. Totale Binnenlandse schuld inclusief achterstanden naar schuldinstrument op kasbasis in miljoen SRD								
Schuldinstrument	2023-III		2023-IV		2024-I		2024-II	
	Totale Schuld	waarvan achterstand	Totale Schuld	waarvan achterstand	Totale Schuld	Waarvan achterstand	Totale Schuld	waarvan achterstand
Schatkistpromessen	581,2	481,6	439,8	354,8	153,7	72,5	123,6	65,6
Schatkistbiljetten	3.167,1	685,1	2.655,8	532,3	1.891,3	462,0	1.226,1	234,4
CBvS Voorschotten & kortlopende schulden	1.936,8	-	-	-	-	-	-	-
Leningen:	-	-	-	-	-	-	-	-
CBvS Geconsolideerde schuld	9.291,5	-	9.291,5	-	9.144,8	-	9.029,1	-
Korte termijn leningen algemene banken	1.357,9	-	957,4	-	108,4	-	122,6	-
Lange termijn leningen algemene banken	2.120,4	1.357,9	1.642,4	957,4	2.218,5	869	1.677,5	122,6
Lange termijn leningen Particuliere sector	1.857,9	-	1.855,6	-	1.172,2	-	772,3	-
Leverancierskredieten voor infrastructurele projecten	4.303,3	152,1	4.082,7	138,2	3.778,1	188,3	3.149,3	137,5
Suppliers debt	3.541,2	-	7.644,4	-	7.337,7	-	7.276,7	-
Totale uitstaande schuld	28.157,1	2.676,6	28.569,5	1.982,6	25.804,8	809,8	23.377,2	560,1

Bron: Bureau voor de Staatsschuld

Tabel 6. Totale buiten- en binnenlandse schuld naar economische sector in USD mln.		
Sector	Buitenland	Binnenland
Agriculture, forestry & fishing	54,0	-
Budget Support	1.138,0	369,1
<i>w.v. CBvS</i>	-	291,6
<i>w.v. Schatkistpapier</i>	-	43,8
Budget Support (suppliers debt)	-	7.276,7
Construction	119,4	-
Defense	14,2	-
Education & Training	87,7	-
Energy (electricity) & Gas	217,1	24,9
Financial & Insurance activities	50,0	19,6
Health & Social work	57,5	1,4
Information & Communication	92,5	-
Other	33,4	-
Public Administration	258,4	-
Roads & bridges	507,2	101,7
Water Supply	14,8	-
Real estate, renting & business	-	3,1
Totaal	2.644,2	519,9

Bron: Bureau voor de Staatsschuld